Rešerše – legislativní změny září 2025

Obsah

Občanské právo 1
Rodinné právo 2
Pracovní právo 6
Správní právo 7
Trestní právo 12
Zdravotnické právo 14
Právo EU 15
Obchodní právo 17
Jiné 18

Občanské právo

Senátní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

9. 9. 2025 Vyhlášeno ve Sbírce zákonů s účinností od 1. 1. 2026

Novela zavádí povinnost pojistitele oznámit obmyšlenému vznik jeho práva na pojistné plnění do 60 dnů od zjištění pojistné události, pokud má dostupné kontaktní údaje nebo je může získat z dostupných evidencí. Cílem je zajistit, aby obmyšlené osoby, včetně neziskových organizací a fyzických osob, dostaly určené pojistné plnění. Novela zároveň zpřesňuje možnosti uvádění identifikačních údajů obmyšleného v pojistné smlouvě.

Oznamovací povinnost pojistitele se bude vztahovat pouze na situace, kdy pojistitel má k dispozici údaje, které mu umožňují obmyšleného kontaktovat, nebo kdy může tyto údaje zjistit z evidence, do níž má přístup. Údaje umožňující kontaktovat obmyšleného může mít pojistitel také přímo od pojistníka, který mu je sdělí při určení obmyšleného. Pro usnadnění kontaktu se navrhuje upřesnit, že pojistník může pojistiteli sdělit vedle jména obmyšleného i další jeho identifikující údaje, z čehož vyplývá odpovídající povinnost pojistitele vést je v evidenci a zohlednit je při oznámení pojistné události.

Ztracená závěť

Ústavní soud se zabýval případem stěžovatele, který měl podle závěti své babičky zdědit její majetek. Závěť však notářka v dědickém řízení nenašla, a proto byl majetek přiznán matce stěžovatele. Ta nemovitost prodala a závěť se objevila až po 16 letech. Stěžovatel se následně domáhal náhrady nemajetkové újmy po státu, neboť kvůli pochybení notářky ztratil možnost domoci se svého dědického práva. Obvodní soud mu přiznal 300 000 Kč, městský soud ale žalobu zamítl a Nejvyšší soud dovolání odmítl.

Ústavní soud rozhodnutí obecných soudů zrušil. Podle něj došlo k porušení práva stěžovatele na soudní ochranu i na náhradu újmy způsobené nezákonným rozhodnutím. Klíčové je, že zákon o odpovědnosti státu sice podmiňuje nárok na náhradu tím, že nezákonné rozhodnutí musí být předtím zrušeno nebo změněno, avšak tato podmínka nemůže platit absolutně. Pokud poškozený kvůli pochybení veřejné moci reálně nemá účinný prostředek, jak zrušení nezákonného rozhodnutí dosáhnout, nelze na splnění této podmínky trvat.

V daném případě stěžovatel neměl žádnou skutečně účinnou možnost se bránit – odvolání podat nemohl a možnost obnovy řízení dávno uplynula. Jediný teoretický prostředek (žaloba podle § 485 starého občanského zákoníku) nebyl použitelný, protože bez nalezené závěti by jej nemohl prokázat. Ústavní soud zdůraznil, že smyslem základního práva na náhradu újmy je spravedlivě kompenzovat negativní důsledky nezákonných rozhodnutí, a odmítl formalistický výklad, který by stěžovatele připravil o ochranu. O dalším posouzení ostatních podmínek nároku nyní rozhodnou obecné soudy.

Rodinné právo

ÚS k povinnosti soudů zajistit výkon rozhodnutí upravujících poměry k dětem

Ústavní soud se ve svém nedávném nálezu zabýval povinností obecných soudů zajistit nejen formální vydání rozhodnutí o péči o děti, ale i jejich reálný výkon. Impulsem byl případ otce, který se dlouhodobě nemohl vídat se svými dětmi navzdory tomu, že střídavá péče byla soudy pravomocně stanovena. Obecné soudy odmítly opakovaně uložit matce pokutu za neuskutečněné styky a nepředávání dětí, přičemž argumentovaly zdravotními komplikacemi, epidemickými opatřeními a konflikty mezi rodiči. Ústavní soud však dospěl k závěru, že soudy svou nečinností porušily právo otce na rodinný život i jeho právo podílet se na péči o děti.

Soud zdůraznil, že stát má pozitivní povinnost nejen rozhodovat o poměrech nezletilých, ale také zajistit, aby tato rozhodnutí byla fakticky naplňována. Opakované nesplnění povinnosti předat dítě druhému rodiči musí být přísně posuzováno a případné překážky prokázány povinným rodičem. Pokud k předávání dlouhodobě nedochází, jde o zásah do práv dítěte i rodiče. Ústavní soud kritizoval, že obecné soudy se spokojily s obecnými a nepřesnými závěry, místo aby konkrétně zkoumaly jednotlivé situace i celkový vzorec chování matky.

Podle Ústavního soudu nemůže být důvodem k nečinnosti ani skutečnost, že vztahy mezi rodiči jsou konfliktní – právě tehdy je úkolem soudů aktivně zasahovat a hledat funkční řešení. Ukládání pokut nemá sloužit k trestání, ale k motivaci povinného rodiče respektovat soudní rozhodnutí. Pokud soudy nekonají, podrývají tím autoritu svých vlastních rozhodnutí a prohlubují stav, kdy dítě přichází o kontakt s jedním z rodičů.

Ústavní soud proto zrušil část rozhodnutí obecných soudů a uložil okresnímu soudu, aby znovu rozhodl o návrzích otce bez zbytečných průtahů. Zároveň upozornil, že to neznamená, že každému návrhu na pokutu musí být automaticky vyhověno. Rozhodnutí má soudy vést k aktivnějšímu a důslednějšímu postupu v případech, kdy dochází k dlouhodobému neplnění rozhodnutí o péči o děti, protože v konečném důsledku jsou hlavními poškozenými děti.

Článek je dostupný zde

Celý nález je dostupný zde

Důchody klesnou dalším komunistickým funkcionářům, novela je účinná

Novela, která začala platit 1. září 2025, rozšiřuje okruh bývalých komunistických funkcionářů, jimž se sníží starobní důchod. Od listopadu 2026 přijdou o 300 korun měsíčně za každý rok ve funkci například vysocí představitelé KSČ a KSS, vedoucí pracovníci aparátu, náčelníci StB, Lidových milicí či pohraniční stráže. Opatření se dosud dotklo 177 osob, nyní se může týkat několika tisíc lidí. Podle vlády jde o symbolické vyrovnání s totalitní minulostí, třetí vlna snižování důchodů se už nechystá.

Seznam dotčených osob má připravit Ústav pro studium totalitních režimů, který do dubna 2026 předá podklady České správě sociálního zabezpečení. Ta začne nižší důchody vyplácet od listopadu 2026, přičemž poslední doplnění jmen musí ústav dodat do srpna 2027. Krácení se nebude vztahovat na ty, kteří byli donuceni funkci opustit a později byli rehabilitováni.

Novela zároveň odkládá plánovaný přechod výplat důchodů z tzv. klouzavého na kalendářní měsíc. Původně měl začít fungovat už v červenci 2025, ale kvůli zpoždění informačního systému se změna uskuteční až od července 2027. Vláda slibuje, že nová úprava zjednoduší systém, sjednotí termíny a odstraní zbytečné doplatky po valorizacích.

Článek je dostupný zde

Ústavní soud zamítl stížnost Čecha, jehož partnerka odvezla děti do zahraničí

Ústavní soud v nálezu sp. zn. IV. ÚS 2582/24 zamítl stížnost otce, který namítal, že orgány činné v trestním řízení porušily jeho právo na účinné vyšetřování v souvislosti s přemístěním dětí matkou z Dubaje do Ruska. Stěžovatel podal trestní oznámení pro podezření z únosu dítěte a poškození cizích práv, avšak státní zastupitelství dospěla k závěru, že jde o občanskoprávní spor. Opatrovnické řízení v České republice bylo zastaveno z důvodu litispendence, neboť řízení o bydlišti dětí bylo dříve zahájeno v Moskvě. Ruské soudy následně svěřily děti do péče matky a stanovily režim styku otce s dětmi.

Ústavní soud se zabýval otázkou, zda stát porušil právo otce na ochranu rodinného života tím, že nevedl důkladné trestní vyšetřování. Dospěl však k závěru, že právo na účinné vyšetřování se uplatní jen u skutečně závažných zásahů do práva na respektování rodinného života ve smyslu čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Přemístění dětí jedním z rodičů tuto intenzitu nedosahuje. Ústavní soud proto nepovažoval za své, aby přezkoumával rozhodnutí státních zastupitelství či nahrazoval jejich úvahy.

V odůvodnění soud zdůraznil, že případy tzv. „únosů“ dětí rodičem jsou tradičně řešeny cestou civilního práva, zejména prostřednictvím opatrovnických řízení a mezinárodní spolupráce. Trestní postih rodičů bývá v judikatuře používán zdrženlivě a jen ve výjimečných případech. Zásahy Ústavního soudu do rozhodovací činnosti státních zastupitelství nepřicházejí v úvahu, pokud nejde o svévolný či extrémní postup.

Z praktického hlediska tento nález potvrzuje, že spory o bydliště a péči o děti v mezinárodním kontextu je třeba řešit primárně prostředky civilního práva. Ústavní stížnost nemůže sloužit jako nástroj k vynucení trestního stíhání druhého rodiče. Pro advokátní praxi to znamená důraz na včasné využívání opatrovnických řízení a na mezinárodní justiční spolupráci, nikoliv na trestněprávní postupy.

Článek o nálezu je dostupný zde

Nález je dostupný zde

Od ledna zřejmě vzrostou nižší příspěvky na péči pro lidi s postižením

Od ledna 2026 se zvýší příspěvky na péči v prvním a druhém stupni závislosti na pomoci. Sněmovna 10. září 2025 potvrdila doprovodnou novelu, která navazuje na zavedení jednotného měsíčního hlášení zaměstnavatele. Rozpočtový dopad činí zhruba 1,4 miliardy korun ročně.

Dospělí v prvním stupni budou dostávat 1300 Kč místo dosavadních 880 Kč, ve druhém stupni 5400 Kč (o 500 Kč více). U dětí vzroste příspěvek v prvním stupni na 4900 Kč a ve druhém na 8200 Kč. Zvýšení reaguje na inflaci a dlouhodobé požadavky Národní rady osob se zdravotním postižením.

Novela obsahuje i další úpravy, například úplné daňové osvobození příjmů z prodeje firem, což vyvolalo kritiku části opozice. Navýšení příspěvků na péči však prošlo bez zásadních sporů a čeká na podpis prezidenta

Článek je dostupný zde

Odpovídající senátní tisk je dostupný zde

Děti v pěstounské péči nemají právo změnit příjmení

Od roku 2024 je zákonem o matrikách zakázána změna rodného příjmení dítěte svěřeného do pěstounské péče na příjmení pěstouna či poručníka, pokud ti nejsou zároveň jeho biologickými rodiči. Dříve mohl matriční úřad individuálně rozhodnout, zda by změna byla v zájmu dítěte, ale nová úprava tento prostor ruší.

Okresní soud v Novém Jičíně proto napadl tento zákaz u Ústavního soudu a navrhl jeho zrušení. V odůvodnění uvedl, že příjmení je symbolem patření k rodině, a děti si často přejí být formálně spojeny s rodinou, ve které skutečně žijí. Poukázal také na to, že mezi dítětem a pěstounem často vzniká hluboký a trvalý vztah, který právně neodpovídá deklaraci zákona.

Ústavní soud však návrh odmítl jako nepřípustný – podle něj okresní soud nemá oprávnění zakázané ustanovení napadnout, protože změna příjmení je rozhodnutím matričního úřadu, nikoliv opatrovnického soudu. Role opatrovnického soudu je pouze hodnotit zájem dítěte, nikoliv provádět změny jména. Pouze správní soudy mohou podle Ústavního soudu podávat takové návrhy.

Článek o nálezu je dostupný zde

Nález je dostupný zde

Právo rodiče na pobyt s dítětem v nemocnici není neomezené

Nejvyšší soud potvrdil, že právo rodiče na pobyt s dítětem v nemocnici není neomezené, ale podmíněné možnostmi zdravotnického zařízení a potřebou zajistit péči i o ostatní pacienty. V konkrétním případě z roku 2018 nemocnice v Ústeckém kraji neumožnila matce přenocovat u měsíčního syna na jednotce intenzivní péče pro prostorové a organizační důvody. Soudy konstatovaly, že zdravotníci postupovali správně, když upřednostnili bezpečnost a zdraví dítěte i dalších hospitalizovaných.

Podle zákona o zdravotních službách lze přítomnost rodiče zajistit jen tehdy, pokud to dovoluje vybavení zařízení a není tím narušena zdravotní péče. Nejvyšší soud zdůraznil, že je třeba vyvažovat právo na rodinný život s právem na ochranu zdraví dítěte, dalších pacientů i zdravotnického personálu. Ministerská metodika z roku 2023 navíc potvrzuje, že ačkoli je přítomnost rodičů pro dítě významná, uplatní se pouze tehdy, pokud nenaruší poskytování péče či práva jiných pacientů.

Článek o nálezu je dostupný zde

Pracovní právo

Jednotné měsíční hlášení zaměstnavatele, zákon č. 323/2025 Sb.

Vyhlášeno ve Sbírce zákonů: 03.09.2025 s účinností od 01.01.2026

Návrh zákona o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatelů má za cíl snížit administrativní zátěž zaměstnavatelů a centralizovat sběr dat státní správou. Zaměstnavatelé budou nově odesílat jedno pravidelné měsíční hlášení namísto řady duplicitních a časově různých hlášení různým institucím. Ministerstvo práce a sociálních věcí se stane správcem systému a Česká správa sociálního zabezpečení bude zajišťovat technický provoz. Data budou z jednoho hlášení distribuována automatizovaně oprávněným orgánům veřejné moci.

Vlivem navrhované úpravy dojde k zavedení jednotného reportovacího nástroje, který:

- Aplikuje právo na digitální služby státu.
- Zavede jednodušší komunikaci zaměstnavatelů se státními institucemi.
- Sníží administrativní zátěž zaměstnavatelů.
- Povede k efektivní digitalizaci státní správy.
- Odstraní vícečetné zasílání informací, kterými již stát disponuje.
- Umožní tvorbu statistik a analýz nad centralizovanými datovými zdroji.

Dostupný na: https://www.zakonyprolidi.cz/monitor/7960049.htm

Nařízení vlády č. 322/2025 Sb. o povinnostech zaměstnavatele při pracovních úrazech

Vyhlášeno ve Sbírce zákonů: 03.09.2025 s účinností od 01.01.2026

Hlavní změny a principy právní úpravy jsou:

- **Plná digitalizace** – hlášení a zasílání záznamu o úrazu bude probíhat přes elektronický portál Státního úřadu inspekce práce.
- **Jednodušší proces aktualizace údajů** – zaměstnavatel nebude muset vyplňovat nový formulář, pouze upraví existující záznam v systému.
- **Zrušení nadbytečných údajů** – např. povinnost uvádět počet odpracovaných hodin před vznikem úrazu.
- **Povinnost elektronického ohlášení úrazu** do **10 pracovních dnů**, s možností vytištění záznamu a jeho podepsání zaměstnancem a svědky.
- **Změna pravidel pro hlášení smrtelných úrazů** – přesné náležitosti hlášení budou uvedeny v nové příloze nařízení.
- **Flexibilnější formát záznamu** – Státní úřad inspekce práce bude moci aktualizovat formuláře bez nutnosti novelizace nařízení.

Dostupné na: https://www.zakonyprolidi.cz/monitor/8008095.htm

Správní právo

Novela zákonů o azylu a o pobytu cizinců na území ČR

Dne 12. 6. 2026 (ovšem s celou dlouhou řadou ustanovení, jež své účinnosti nabyla či nabývají ve dnech 3. 9. 2025, 1. 10. 2025 a 1. 1. 2026) své účinnosti nabývá zákon, kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv byl publikován pod č. 314/2025 Sb.

Důvodová zpráva k této rozsáhlé novele o několika stovkách změnových bodů popisuje, že byla přijata s cílem reagovat na výzvy, kterým současná legislativa a praxe v České republice při řešení problematiky nelegální migrace do České republiky čelí. Konkrétně má novela přispět například k omezení podávání žádostí o azyl osobami, které se tím snaží vyhnout návratu, k rychlejšímu vyhošťování osob, jež nemají právo setrvat na území České republiky, k lepší kontrole pobytu žadatelů o azyl, ke snížení standardů pro žadatele o azyl, k rozšíření bezpečnostního a zdravotního prověření, ke zrychlení soudních řízení ve smyslu přezkumu azylových rozhodnutí, ke zrychlení azylové procedury či k omezení zneužívání mezinárodních letišť k nelegální migraci. Obecně má posílit odolnost celého systému azylového řízení v České republice, stejně tak jako posílit postup vůči nelegální migraci na a přes území České republiky.

Školský zákon

Dne 1. 9. 2025 nabyly (částečně) účinnosti novely školského zákona (zákony č. 239/2025 Sb. a č. 267/2025 Sb.) a jeho prováděcích předpisů (vyhlášky č. 306/2025 Sb. a č. 310/2025 Sb., nařízení vlády č. 313/2025 Sb.).
Termín zápisu k povinné školní docházce se posouvá z 30. dubna na 15. února (§ 36 odst. 4 ŠkolZ). Pro odklad povinné školní docházky (§ 37 ŠkolZ) bude vyžadováno posouzení lékaře nebo klinického psychologa, a posléze školského poradenského zařízení, že zdravotní stav dítěte dlouhodobě neumožňuje jeho účast ve vyučování. Nárok na bezplatnou jazykovou přípravu k začlenění do základního vzdělávání mají nově vedle cizinců také občané České republiky, kteří mají prokazatelně obdobné integrační potřeby (§ 20 odst. 5 ŠkolZ). Podmínka věku nebo plné svéprávnosti dle ZPr při výkonu činnosti při praktickém vyučování (§ 65 odst. 3 ŠkolZ) se neuplatní, pokud škola zajistí, že je činnost vykonávána pod přímým dohledem instruktora na pracovišti, kde žáci vykonávají praktické vyučování, nebo učitele. Ředitel školy může umožnit konání profilové části maturitní zkoušky zpracováním komplexní profilové práce, a to ve všech oborech vzdělání s výjimkou vzdělání v konzervatoři (§ 80d ŠkolZ a § 2a nařízení vlády č. 211/2010 Sb.). Školní vzdělávací program, školní řád, vnitřní řád, vzdělávací program VOŠ, výroční zprávy a informace k zápisu do základní školy se zveřejňují na Internetu (§ 5 odst. 3, § 6 odst. 2, § 10 odst. 3, § 30 odst. 4, § 46 odst. 1 ŠkolZ). Spádové obvody škol se namísto obecně závazné vyhlášky budou vytvářet opatřením obecné povahy a zapisovat do základního registru územní identifikace, adres a nemovitostí (§ 178 a 179 ŠkolZ).
Novela vyhlášky č. 107/2005 Sb., o školním stravování, klade větší důraz na zdravou výživu a flexibilitu ve skladbě jídelníčku. Zařízení školního stravování se může do 31. 8. 2026 řídit i dosavadními normativy (čl. II vyhlášky č. 310/2025 Sb.). Zařízení umožní žákovi konzumaci

vlastního jídla časově a prostorově společně se školním stravováním včetně nezbytné pomoci (§ 4 odst. 10 vyhlášky č. 107/2005 Sb.)

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, 10 Azs 131/2025-30, 23. 9. 2025

„Podá-li cizinec, který je držitelem povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny (§ 42a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky), žádost o vydání zaměstnanecké karty podle § 42g uvedeného zákona až po uplynutí lhůty 1 roku ode dne úmrtí nositele oprávnění ke sloučení rodiny [§ 45 odst. 6 ve spojení s § 45 odst. 3 písm. a) téhož zákona], Ministerstvo vnitra řízení o této žádosti zastaví [§ 169r odst. 1 písm. d) citovaného zákona].“

Nejvyšší správní soud řešil otázku, zda cizinec – držitel povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny – může po úmrtí manžela podat žádost o zaměstnaneckou kartu i po více než roce od této události.

Žadatelka, která v ČR pobývala od roku 2006, požádala o zaměstnaneckou kartu více než dva roky po smrti manžela. Ministerstvo vnitra řízení zastavilo s odkazem na § 169r odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců, neboť žádost byla podána v době, kdy k tomu nebyla oprávněna. Odvolací orgán i krajský soud toto rozhodnutí potvrdily.

NSS zdůraznil, že na takové situace dopadá zvláštní úprava v § 45 odst. 3 a 6 zákona o pobytu cizinců, která umožňuje pozůstalému cizinci požádat o dlouhodobý pobyt za jiným účelem (včetně zaměstnanecké karty), avšak **nejpozději do 1 roku od úmrtí nositele oprávnění**. Po marném uplynutí této lhůty již žádost nemůže být meritorně posuzována a správní orgány ji správně zastavují.

Dostupné z: 10 Azs 131/2025-30 (www.nssoud.cz) - Beck-online

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, 1 As 75/2025-68, 19. 9. 2025

„Informační povinnost při jednostranné změně smlouvy v § 63b odst. 5 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, vyžaduje adresné informování zákazníků ze strany poskytovatele. To lze učinit buď přímo zasláním informací na (elektronickou) adresu, kterou zákazník užívá pro běžnou komunikaci a kterou si s poskytovatelem sjednal, nebo prostřednictvím internetové stránky (klientské sekce) splňující podmínky trvalého nosiče, pokud poskytovatel zákazníka současně adresně informuje běžnými komunikačními kanály o dostupnosti informace na těchto internetových stránkách.“

Nejvyšší správní soud řešil, jak mají poskytovatelé internetu informovat zákazníky o jednostranné změně smluvních podmínek (např. zdražení).

Poskytovatel N_SYS s.r.o. zveřejnil změnu a poučení o právu bez sankce ukončit smlouvu v klientské sekci webu; část zákazníků oslovil e-mailem/dopisem až po lhůtě a bez poučení. ČTÚ uložil pokutu za přestupek dle § 118 odst. 14 písm. u) ZEK; městský soud žalobu zamítl; NSS kasační stížnost zamítl.

Nosný závěr: Informační povinnost vyžaduje **adresné informování** zákazníka **nejméně měsíc před účinností** změny + **poučení o právu smlouvu bez sankce ukončit**.

- Lze splnit **přímo** (zasláním celé informace na sjednaný kontakt – e-mail/pošta), **nebo**

- **přes klientskou sekci** (jako „trvalý nosič“), **ale** jen tehdy, pokud poskytovatel **současně adresně** upozorní běžným komunikačním kanálem na dostupnost informace v této sekci. Pouhé uložení do zóny bez adresného upozornění (nebo opožděné/ neúplné zprávy) povinnost **nesplňuje**.

Dostupné na: 1 As 75/2025-68 (www.nssoud.cz) - Beck-online

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, 2 Afs 21/2025-48, 18. 9. 2025

„Závaznost správního rozhodnutí pro všechny správní orgány ve smyslu § 73 odst. 2 správního řádu se vztahuje na jeho výrok, nikoliv na odůvodnění.“

Nejvyšší správní soud řešil spor Kraj Vysočina vs. MMR v návaznosti na nevyplacení části dotace z IROP (zásada 3E při veřejné zakázce). Kraj argumentoval, že závěry **ÚOHS** v jiné věci ho „vážou“ i pro dotační řízení.

Nosný závěr: Závaznost pravomocného správního rozhodnutí pro účastníky i správní orgány (§ 73 odst. 2 správního řádu) se vztahuje **výlučně na jeho výrok**. **Odůvodnění závazné není** – slouží jen k interpretaci výroku. Jiný orgán se tedy může od právních úvah v odůvodnění odchýlit, pokud respektuje výrokové řešení věci.

V projednávané věci NSS potvrdil, že MMR nebylo vázáno „názorem“ z odůvodnění rozhodnutí ÚOHS o zadávací proceduře (vyloučení uchazeče dle § 122 ZZVZ), a mohlo samostatně hodnotit **porušení dotačních pravidel (3E)** při nevyplacení části dotace. Kasační stížnost kraje byla zamítnuta.

Dostupné na: 2 Afs 21/2025-48 (www.nssoud.cz) - Beck-online

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, 3 As 93/2024-41, 15. 9. 2025

„V řízení o přezkumu závazného stanoviska podle § 149 odst. 8 správního řádu se § 94 odst. 4 téhož zákona použije přiměřeně. Dotčený orgán v něm nepoměřuje újmu jednotlivce, která by mu vznikla zrušením či změnou závazného stanoviska s újmou jiných (neboť se nejedná o řízení, jež by mělo účastníky ve smyslu § 27 správního řádu), je však povinen reflektovat korektiv dobré víry jednotlivce ve správnost aktů veřejné moci ve smyslu nálezu Ústavního soudu ze dne 4. 9. 2018, sp. zn. I. ÚS 17/16.“

Nejvyšší správní soud řešil, jak má nadřízený orgán postupovat při **přezkumu závazného stanoviska** orgánu ochrany přírody (stavba RD v NP Šumava). Ministerstvo v přezkumu zrušilo „nové“ souhlasné stanovisko z roku 2021, protože nerespektovalo **princip kontinuity** vůči dřívějšímu **nesouhlasnému** stanovisku z roku 2015; krajský soud žalobu zamítl, NSS kasační stížnost rovněž zamítl.

Nosné závěry:

- **§ 94 odst. 4 SŘ (poměřování újem)** se v přezkumu závazných stanovisek **použije jen přiměřeně**.
    - Přezkum závazného stanoviska **nemá účastníky** a stanovisko samo **nezakládá práva**; klasické vážení „újma účastníka vs. veřejný zájem“ proto **neprobíhá**.

- Nadřízený orgán však **musí reflektovat korektiv „dobré víry" jednotlivce** ve správnost aktů veřejné moci (nález ÚS I. ÚS 17/16): vyhodnotit, zda žadatel mohl rozumně spoléhat na zákonnost a jaké následky rušení vyvolá.

- **Princip kontinuity (§ 4 odst. 4 stavebního zákona)**: navazující stanovisko se musí **vypořádat s předchozím** (zvlášť mění-li závěr). Souhlas z r. 2021 byl **nepřezkoumatelný**, protože ignoroval dřívější nesouhlas (rozvolněná zástavba, odstupy).

- V dané věci **dobrá víra nevznikla**: žadatelé věděli o negativním stanovisku z r. 2015 a krátce po „souhlasu" 2021 obdrželi sdělení, že se k němu **nepřihlíží**. Podali přesto žádost o společné povolení.

Dostupné na: 3 As 93/2024-41 (www.nssoud.cz) - Beck-online

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, 1 Afs 59/2025-98, 12. 9. 2025

„I. Přezkum souladu veřejnoprávní smlouvy o poskytnutí dotace s právními předpisy (§ 165 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu), konkrétně s § 4c zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, lze považovat za „stíhání nesrovnalosti" ve smyslu čl. 3 odst. 1 nařízení Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 ze dne 18. 12. 1995, o ochraně finančních zájmů Evropských společenství.

II. Příslušným orgánem ve smyslu čl. 3 odst. 1 nařízení 2988/95, jehož úkon přerušuje běh prekluzivní lhůty pro zahájení přezkumného řízení veřejnoprávní smlouvy, není pouze orgán příslušný k vedení tohoto řízení (v tomto případě Ministerstvo zemědělství), ale i jiný orgán oprávněný k vyšetřování nebo k vedení řízení o nesrovnalosti ve smyslu čl. 1 odst. 2 tohoto nařízení (zde Státní zemědělský intervenční fond).

III. Zákaz uvedený v § 4c zákona o střetu zájmů se nevztahuje pouze na poskytování dotací podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ale rovněž na poskytování nenárokových dotací dle dalších zákonů vztahujících se k rozpočtovým pravidlům v materiálním smyslu, tedy i podle zákona č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů (zákon o Státním zemědělském intervenčním fondu).

IV. Veřejný funkcionář ve smyslu § 2 odst. 1 písm. c) zákona o střetu zájmů je ovládající osobou dle § 4c tohoto zákona, pokud může v obchodní korporaci (ovládané osobě) vykonávat přímo či nepřímo rozhodující vliv. Nepřímý vliv lze přitom vykonávat rovněž prostřednictvím svěřenských fondů, do nichž veřejný funkcionář vložil svou majetkovou účast na ovládané osobě. To za předpokladu, že si zachová možnost tyto svěřenské fondy přímo či nepřímo řídit (resp. je ovládat).

V. Veřejnoprávní smlouvu o poskytnutí dotace, která byla uzavřena v rozporu s § 4c zákona o střetu zájmů, je třeba v přezkumném řízení zrušit s účinky k datu jejího uzavření (ex tunc)."

Vodňanská drůbež (skupina Agrofert) napadla zrušení veřejnoprávní smlouvy o dotaci (75 mil. Kč) kvůli střetu zájmů dle § 4c zákona o střetu zájmů. NSS kasační stížnost zamítl.

Klíčové závěry NSS:

- Přezkum zákonnosti veřejnoprávní smlouvy (§ 165 SŘ) je „stíhání nesrovnalosti“ podle čl. 3 odst. 1 nař. 2988/95; čtyřletá prekluzivní lhůta byla přerušena úkony SZIF.
- „Příslušným orgánem“ k přerušení lhůty nemusí být jen MZe (orgán přezkumu), ale i SZIF, pokud vyšetřuje nesrovnalost.
- § 4c zákona o střetu zájmů dopadá i na **nenárokové dotace podle zákona o SZIF** (materiálně rozpočtová pravidla).
- Andrej Babiš byl **ovládající osobou** Agrofertu i po vložení akcií do svěřenských fondů (nepřímý rozhodující vliv díky nastavení fondů).
- Smlouva o dotaci uzavřená v rozporu s § 4c má být v přezkumu **zrušena ex tunc**.

Dostupné na: 1 Afs 59/2025-98 (www.nssoud.cz) - Beck-online

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, 7 Azs 14/2025-38, 5. 9. 2025

„Skutečnou péči rodiče o občana Evropské unie mladšího 21 let ve smyslu § 15a odst. 1 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, je třeba posuzovat s přihlédnutím k věku občana Evropské unie (potomka žadatele). V případě zletilých potomků se jedná o skutečnou péči tehdy, pokud s přihlédnutím ke všem okolnostem nemohou být odloučeni od rodiče (žadatele), na kterém jsou závislí. Ekonomické důvody či zájem na zachování jednoty rodiny pro závěr o skutečné péči nestačí.“

Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 5. 9. 2025 potvrdil, že za „skutečnou péči“ rodiče o občana EU mladšího 21 let (§ 15a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců) nelze považovat běžný vztah otce a zletilé dcery, i když je blízký a zahrnuje společné trávení času či materiální podporu. Aby šlo o skutečnou péči, musela by být dospělá dcera na otci fakticky závislá tak, že by bez jeho přítomnosti nemohla v ČR samostatně žít.

Soud zdůraznil, že ekonomické důvody nebo pouhý zájem na zachování jednoty rodiny samy o sobě nepostačují. U zletilých potomků se jedná o skutečnou péči jen výjimečně – pokud odloučení od rodiče není možné s ohledem na jejich závislost.

V daném případě dcera žalobce (25 let, studentka VŠ) nebyla existenčně na otci odkázána, proto NSS kasační stížnost zamítl.

Dostupné na: 7 Azs 14/2025-38 (www.nssoud.cz) - Beck-online

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, 4 As 174/2024-47, 5. 9. 2025

„Ustanovení § 84 správního řádu brání tomu, aby opomenutý účastník podal včasné odvolání s takovým časovým odstupem, který by s ohledem na požadavek právní jistoty sám o sobě odůvodňoval výjimku z pravidla, že následné rozhodnutí odvolacího správního orgánu podle § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu není rozhodnutím podle § 65 odst. 1 s. ř. s. Uvedená výjimka, kterou konstatoval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 8. 11. 2007, čj. 9 As 49/2007-44, se neuplatní.“

Nejvyšší správní soud se v rozsudku z 5. září 2025 zabýval otázkou přezkoumatelnosti rozhodnutí, jímž odvolací orgán podle § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu zruší stavební povolení a vrátí věc k dalšímu řízení. Stavební povolení pro výstavbu rodinných domů ve Velvarech bylo zrušeno na základě odvolání opomenutých sousedů, podaného přibližně rok po vydání povolení. Žalobce – investor stavby – namítal, že se na věc vztahuje výjimka formulovaná v rozhodnutí NSS z roku 2007 (9 As 49/2007-44), kdy bylo výjimečně připuštěno přezkoumání takového odvolacího rozhodnutí kvůli zásahu do právní jistoty. NSS však zdůraznil, že současná úprava v § 84 správního řádu stanoví maximální jednoroční lhůtu pro odvolání opomenutého účastníka, a tím vylučuje vznik obdobných excesů. Pouhý časový odstup proto nepředstavuje důvod k prolomení ustálené judikatury – zrušující odvolací rozhodnutí není rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s. a žaloba proti němu je nepřípustná.

Jinak soud posoudil druhé rozhodnutí žalovaného, jímž bylo zrušeno rozhodnutí o okamžitém zastavení stavebních prací. Ve výroku odvolací orgán nesrozumitelně uvedl, že „ruší odvolání a zastavuje řízení“, což podle NSS neodpovídá zákonným požadavkům na jednoznačnost výroku. Takto vadný a nepřezkoumatelný výrok proto nelze akceptovat a věc byla v tomto rozsahu vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení.

Rozsudek potvrzuje, že starší výjimka z roku 2007 již nemá v praxi místo a že právní jistota je chráněna přímo zákonnou úpravou lhůt. Zároveň upozorňuje na význam precizní formulace výroku – nesrozumitelný výrok může sám o sobě vést k úspěchu žaloby.

Dostupné na: 4 As 174/2024-47 (www.nssoud.cz) - Beck-online

Trestní právo

Novela trestního zákoníku a trestního řádu

1. 1. 2026 nabývá účinnosti zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Novela obsahuje stovky změnových bodů, jde například o redefinici podmínek pro ukládání peněžitého trestu a modifikaci možností ukládání některých dalších druhů alternativních trestů, reakci na nežádoucí situaci kumulace trestů, obecné snížení trestní represe či posílení oportunních prvků v rámci přípravného řízení a restorativních prvků v rámci řízení trestního.

ÚS k nároku na náhradu újmy způsobené porušením práva na účinné vyšetřování

Ústavní soud v nálezu sp. zn. II. ÚS 424/25 řešil, kdy začíná běžet promlčecí lhůta pro uplatnění nároku na náhradu újmy způsobené porušením práva na účinné vyšetřování. Případ se týkal ženy, která byla dlouhodobě zneužívána knězem a jejíž trestní věc byla policií opakovaně odložena. Obecné soudy její žalobu na odškodnění zamítly s tím, že je nárok promlčen, protože promlčecí lhůta měla začít běžet už doručením usnesení o odložení věci.

Ústavní soud s tímto výkladem nesouhlasil a zdůraznil, že subjektivní promlčecí lhůta nemůže začít běžet dříve, než porušení práva na účinné vyšetřování s konečnou platností posoudí k tomu určené orgány – tedy orgány činné v trestním řízení, státní zastupitelství, Ústavní soud nebo případně ESLP. Jinak by poškození byli nuceni vést souběžně civilní řízení o odškodnění i trestní přezkum, což je neefektivní a odporuje smyslu právní ochrany.

Rozhodnutí znamená, že žaloba stěžovatelky nemůže být zamítnuta pro opožděnost a soudy se jí musí znovu zabývat. Ústavní soud také připomněl, že už poskytnutá náhrada od ESLP nevylučuje uplatnění dalšího nároku v civilním řízení, může však ovlivnit jeho výši. Nárok na odškodnění za porušení práva na účinné vyšetřování tak zůstává otevřený do doby, než bude jasně ukončeno posuzování celé věci v trestní linii.

Celý článek je dostupný zde

Nález Ústavního soudu je dostupný zde

NS nesprávně zprostil obviněného za jednání naplňující znaky týrání osoby

Ústavní soud v nálezu sp. zn. II. ÚS 1689/25 zrušil zprošťující rozsudek Nejvyššího soudu v kauze týkající se domácího násilí. NS původně dospěl k závěru, že jednání obviněného, který se vůči své manželce dlouhodobě dopouštěl psychického i fyzického násilí, nenaplňuje znaky trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí. Ústavní soud však označil tento právní závěr za nesprávný a konstatoval, že NS porušil právo poškozené na účinné vyšetřování vyplývající ze zákazu krutého a ponižujícího zacházení.

Podle Ústavního soudu nelze domácí násilí posuzovat izolovaně po jednotlivých incidentech, ale je nutné vnímat celý kontext dlouhodobého chování obviněného. V daném případě šlo o více než čtrnáct let trvající jednání, které u poškozené vedlo k psychické poruše a pocitu těžkého příkoří. Soud zdůraznil, že i výhradně psychické násilí může naplnit znak týrání, pokud je dlouhodobé a oběť ho vnímá jako ponižující a zraňující. NS podle Ústavního soudu nesprávně bagatelizoval fyzické i psychické projevy násilí a nevěnoval dostatečnou pozornost jejich ponižujícímu charakteru ani jejich následkům.

Ústavní soud tak potvrdil, že skutky popsané ve věci naplňují znaky trestného činu týrání a že při jejich hodnocení je třeba přihlížet nejen k jednotlivým činům, ale i k době jejich trvání, kontextu předchozího násilí a psychickým dopadům na oběť. Rozhodnutí je zároveň jasným signálem, že justice nesmí domácí násilí zlehčovat a že oběti mají právo na plnou ochranu svých základních práv.

Celý článek je dostupný zde

Nález Ústavního soudu je dostupný zde

Modernizace vězeňství: AI místo strážných a důraz na recidivu

Generální ředitel Vězeňské služby Tomáš Hůlka prosazuje zavedení kamerových systémů s prvky umělé inteligence, které mají nahradit tradiční strážní služby na věžích a uvolnit příslušníky pro odbornou práci s vězni. V současnosti probíhá 36 pilotních projektů inspirovaných zahraniční praxí. Stále přetrvává akutní nedostatek personálu – chybí 900 míst, což výrazně zatěžuje provoz. Hůlka plánuje rozšířenou náborovou kampaň, avšak odmítá snižovat psychologické nároky na uchazeče.

Koncepce vězeňství klade vedle technologií důraz i na vzdělávání zaměstnanců a efektivnější práci s vězni, s cílem snížit recidivu. Největší deficit vidí Hůlka v postpenitenciární péči – ročně je propuštěno asi 10 000 osob, které postrádají systémovou podporu při návratu do společnosti. Posílení Probační a mediační služby by mělo zlepšit dostupnost zaměstnání, bydlení a léčby závislostí. Věznice jsou zaplněny z 97 %, přičemž novela trestního zákoníku by mohla přinést částečné odlehčení v řádu stovek vězňů

Celý článek je dostupný zde

Rozhodnutí Krajského soudu v Praze, 37 A 48/2024-37, 11. 9. 2025

„Odsuzující trestní rozsudek, kterým se schvaluje dohoda o vině a trestu podle § 314r odst. 4 trestního řádu, v němž trestní soud uvede výrok o schválení dohody o vině a trestu a výrok o vině a trestu v souladu s dohodou o vině a trestu, naplňuje hypotézu § 22 odst. 1 zákona o zbraních, podle níž se za bezúhonného nepovažuje ten, kdo byl pravomocně uznán vinným trestným činem.“

Krajský soud v Praze potvrdil, že osoba, jejíž vina byla vyslovena v rozsudku schvalujícím dohodu o vině a trestu, se nepovažuje za bezúhonnou podle § 22 zákona o zbraních. Žalobce, advokát odsouzený dohodou o vině a trestu za úmyslné trestné činy padělání veřejné listiny a pojistného podvodu, namítal, že nešlo o „skutečné“ odsouzení, ale jen o dvoustranný právní úkon se státním zástupcem. Soud však konstatoval, že podle § 314r odst. 4 trestního řádu je dohoda schvalována **odsuzujícím rozsudkem**, který vždy obsahuje výrok o vině a trestu, a má tedy stejnou povahu a důsledky jako rozsudek po hlavním líčení.

Podmínky § 22 odst. 1 zákona o zbraních byly proto naplněny a policie postupovala správně, když žalobci zbrojní průkaz odebrala. Argumentace zásadou in dubio pro libertate neobstála, neboť výklad zákona je podle soudu jednoznačný – dohoda o vině a trestu vede k pravomocnému uznání viny a trestu, a tedy k zániku bezúhonnosti pro účely držení zbraní.

Dostupné na: 37 A 48/2024-37 (www.nssoud.cz) - Beck-online

Zdravotnické právo

Novela zákona č. 297/2021 Sb. prodlužuje ženám možnost nárokovat odškodné za protiprávní sterilizaci

Kancelář veřejného ochránce práv (ombudsmana) Stanislava Křečka informovala 16. září na svém webu o prodloužení lhůty pro podávání žádostí o odškodnění za protiprávní sterilizace. Ženy, které byly v letech 1966 až 2012 sterilizovány bez svobodného rozhodnutí a dostatečných informací o dopadech, mohou nyní žádat ministerstvo zdravotnictví o jednorázovou náhradu 300 000 korun až do 2. ledna 2027. Původní lhůta skončila na začátku ledna 2025, což podle ombudsmana omezovalo mnoho potenciálních žadatelek, které se na podání žádosti nedostaly včas. Tato novela zákona tak vrací možnost bojovat o odškodnění i těm, které s původní žádostí neuspěly nebo rezignovaly po zamítnutí.

Ministerstvo zdravotnictví evidovalo počátkem prosince 2024 přes 2088 žádostí, přestože tvůrci zákona původně odhadovali jen kolem 400 nároků. Dosud vydalo asi 700 kladných rozhodnutí, zatímco některé žádosti zamítlo nebo nestihlo vyřídit v zákonné dvouměsíční lhůtě. Prodloužení lhůty by podle Křečka mohlo pomoci především ženám, které po zamítnutí přišly o možnost odvolání kvůli uplynutí procesních lhůt, jako je rozklad nebo správní žaloba. „Nová žádost jim umožní navrácení do odškodňovacího řízení a případně další odvolání nebo žalobu," uvedl ombudsman, který zdůrazňuje, že toto opatření otevírá dveře pro více než 800 žen, jimž ministerstvo dosud nevyhovělo.

Opakovaně se na ombudsmana obracejí oběti především kvůli dlouhým lhůtám vyřizování žádostí, které překračují zákonných 60 dní, a kvůli zamítnutím způsobeným chybějící zdravotnickou dokumentací – ta byla často skartována, ztracená nebo zničená přírodními vlivy. Ministerstvo se v prvním roce podle Křečka odmítalo zabývat jinými důkazy a žádosti automaticky zamítalo, což ombudsman opakovaně kritizoval. Podezření na nucené sterilizace, především romských žen, se objevilo v roce 2004 díky Evropskému centru pro práva Romů, kdy se desítky žen obrátily na ombudsmana i soudy.

Článek dostupný zde: Novela vrací ženám možnost bojovat o odškodnění za protiprávní sterilizace - Svět práva - Advokátní deník

Právo EU

Unijní soud potvrdil platnost dohody o přenosu osobních dat mezi EU a USA

Tribunál Soudního dvora EU zamítl návrh na zneplatnění dohody o přenosu osobních dat mezi EU a USA, uzavřené v roce 2022 a schválené o rok později. Potvrdil tak, že Spojené státy v době přijetí dohody poskytovaly dostatečnou úroveň ochrany dat občanů EU. Tato dohoda je klíčová pro firmy z různých odvětví – od bank přes technologické a farmaceutické společnosti až po automobilky –, které využívají přeshraniční přenos dat pro své obchodní operace.

Stížnost podal francouzský poslanec Philippe Latombe, který zpochybňoval nezávislost amerického dozorového orgánu a upozorňoval na možnou rozsáhlou kontrolu dat ze strany amerických tajných služeb. Tribunál ale jeho námitky odmítl. Latombe má stále možnost se proti rozhodnutí odvolat.

Rozhodnutí je významné i proto, že Soudní dvůr EU v letech 2015 a 2020 zrušil dvě předchozí transatlantické dohody o přenosu dat právě kvůli nedostatečné ochraně soukromí. Tentokrát však soud akceptoval nové garance dohodnuté mezi Bruselem a Washingtonem a potvrdil tak platnost současného rámce, který má pro evropské i americké firmy zásadní hospodářský význam.

Dostupné zde

Unijní soud potvrdil platnost dohody o přenosu osobních dat mezi EU a USA

Evropská unie se stále neshodla na návrhu tzv. **chat control**, který by zavedl plošné skenování on-line komunikace za účelem odhalování materiálů spojených se sexuálním zneužíváním dětí. Poskytovatelé komunikačních služeb a cloudových úložišť by podle návrhu měli povinnost využívat algoritmy k prohledávání obsahu zpráv a souborů a případné nálezy hlásit úřadům. Podle diplomatických zdrojů se však zatím nenašla většina členských států, která by návrh podpořila, a negativní postoj zaujalo i Česko. O věci by ministři vnitra měli hlasovat v polovině října pod vedením Dánska, které nyní Unii předsedá.

Čeští politici napříč spektrem se proti návrhu postavili s argumentem, že by znamenal nepřijatelný zásah do soukromí. Ministr dopravy Martin Kupka (ODS) i ministr vnitra Vít Rakušan (STAN) zdůraznili, že Česko návrh nepodpoří. Podobně se vyjádřili i opoziční poslanci, kteří označují plánované opatření za plošné „šmírování lidí". Kritici v Evropském parlamentu i v členských státech dlouhodobě požadují, aby byla sledována pouze komunikace podezřelých osob na základě soudního rozhodnutí.

Evropská komise návrh představila už v roce 2022 a od té doby se o něm vede debata. Dosud se však nepodařilo najít kompromisní řešení, které by získalo podporu většiny států. Zatímco část politiků zdůrazňuje nutnost účinné ochrany dětí v digitálním prostředí, jiní varují před narušením základních práv a ohrožením šifrované komunikace. Platná výjimka umožňující poskytovatelům dobrovolně monitorovat a hlásit podezřelý obsah vyprší v dubnu 2026, což vytváří tlak na přijetí nové úpravy.

Článek je dostupný zde

Last-Minute Rally Against EU "Chat Control" Legislation Includes Coalition of AI Experts, Security Researchers and Cryptographers

Evropská unie se chystá hlasovat o kontroverzním návrhu známém jako **„Chat Control"**, oficiálně *Nařízení o prevenci a boji proti sexuálnímu zneužívání dětí (CSAR)*. Tento právní předpis by ukládal online platformám povinnost skenovat i koncové šifrované zprávy za účelem odhalování materiálů sexuálního zneužívání dětí. Zastánci tvrdí, že jde o důležitý nástroj pro orgány činné v trestním řízení, kritici ale varují před oslabením šifrování, otevřením cesty k masovému sledování a obrovskými technickými problémy. O návrhu se má hlasovat 14. října, přičemž zatím 15 členských států vyjádřilo podporu, šest je proti a šest váhá. Rozhodující může být postoj Německa, který by mohl převážit misky vah.

Proti návrhu se sjednotila široká koalice odborníků – 617 signatářů otevřeného dopisu z řad expertů na umělou inteligenci, kryptografii a kybernetickou bezpečnost. Upozorňují, že Chat Control představuje „bezprecedentní zásah do soukromí" nejen v Evropě, ale s potenciálním dopadem na

celý svět. Kritizují také samotnou funkčnost systému: platformy by musely denně skenovat stovky milionů souborů, což podle studií povede k vysokému počtu falešných označení a chyb. Ani nasazení umělé inteligence podle nich situaci nespasí, protože technologie zatím není dostatečně spolehlivá.

Některé státy EU jdou dokonce ještě dál – například Španělsko prosazuje povinné „zadní vrátka" v šifrování, Švédsko a Francie chtějí, aby poskytovatelé VPN vydávali dešifrované záznamy, a Rakousko už povolilo policii používat tzv. trojské koně ke sledování komunikace. Pokud by Chat Control prošel, technologické firmy by mohly reagovat podobně jako Apple po sporu s Velkou Británií: raději stáhnout své služby z EU, než narušit bezpečnost svých produktů po celém světě a přijít o důvěru uživatelů.

Článek dostupný zde

Návrh dostupný zde

Obchodní právo

Příjmy z prodeje firem budou zřejmě osvobozeny od daně i nad 40 milionů

Poslanecká sněmovna 10. září 2025 schválila novelu daňových zákonů související se zavedením jednotného měsíčního hlášení zaměstnavatelů. Do předlohy byl na návrh Senátu doplněn bod, který nově osvobozuje od daně z příjmů i částky z prodeje firem či cenných papírů nad 40 milionů korun. Osvobození se nebude vztahovat na kryptoměny, jejichž zahrnutí dřívější návrh ministra financí zablokovalo.

Součástí novely je také úprava dalších oblastí. Zachovává dosavadní stav rozpočtového určení daní u příjmů z podnikatelské činnosti obcí a krajů, mění definici nízkoemisních vozidel tak, aby plug-in hybridy neztratily po roce 2026 daňové zvýhodnění, a zpřesňuje podmínky pro osvobození některých zaměstnaneckých benefitů. Novela zároveň ruší srážkovou daň a zavádí nová pravidla pro odvody u dohod o provedení práce.

Novinkou je i navýšení odpočtu výdajů na výzkum a vývoj na 150 % do limitu 50 milionů korun a prodloužení lhůty pro jeho uplatnění z tří na pět let. Úprava rovněž zavádí daňová pravidla pro zaměstnanecké akciové a opční programy. Předloha nyní míří k podpisu prezidenta a je jedním z posledních významných zákonů, které sněmovna přijala před volbami.

Článek je dostupný zde

Česko v boji proti greenwashingu. Vláda schválila novelu zákona o ochraně spotřebitele

Vláda 10. září 2025 schválila novelu zákona o ochraně spotřebitele a občanského zákoníku, jejímž cílem je omezit tzv. greenwashing a podpořit udržitelnější spotřebu. Novela zakazuje prezentovat výrobky jako ekologické či šetrné k životnímu prostředí bez doložení příslušných důkazů a rozšiřuje seznam zakázaných obchodních praktik o dvanáct nových položek. Patří mezi ně například záměrné omezování životnosti výrobků prostřednictvím softwaru nebo nepravdivé tvrzení, že k výrobku jsou potřeba jen originální náhradní díly.

Výrobci a prodejci nově nebudou smět uvádět ani klamavé informace o recyklovatelnosti, například pokud se recyklovatelný materiál týká jen části obalu. Zakázaná budou i tvrzení, která spotřebitele klamou tím, že zdůrazňují samozřejmost – například absenci látky, jejíž použití je už dávno zakázáno zákonem. Novela zároveň ukládá prodejcům povinnost informovat zákazníky o možnostech opravy výrobků a posiluje motivaci k opravám tím, že prodlužuje dobu odpovědnosti za vadné plnění na tři roky.

Úprava reaguje na evropské směrnice a dlouhodobý problém s nejasnými či zavádějícími environmentálními tvrzeními. Nejvyšší pokuta za použití nekalých praktik či nesplnění informačních povinností má činit pět milionů korun. Novela počítá s postupnou účinností v průběhu příštího roku. Projednání ve Sněmovně se již nestihne před říjnovými volbami, avšak vláda zdůrazňuje nutnost včasného sladění českého práva s unijní legislativou.

Celý článek je dostupný zde

Návrh zákona je dostupný zde

Nová daň z elektroodpadu může zdražit elektroniku

Evropská komise navrhla, aby členské státy od roku 2028 odváděly do unijního rozpočtu poplatek ve výši dvou eur za každý kilogram nesesbíraného elektroodpadu. Smyslem opatření je podpořit recyklaci a zároveň posílit příjmy EU. Daň by se týkala elektroodpadu, který se nepodaří zachytit prostřednictvím systémů rozšířené odpovědnosti, a podle odhadů by mohla Českou republiku stát až osm miliard korun ročně. Odborníci však upozorňují, že tyto náklady nakonec zaplatí spotřebitelé formou vyšších cen elektroniky.

Návrh vyvolal ostrou kritiku jak mezi podnikateli, tak v odborných kruzích. Podle nich by nová daň pouze zdvojovala již existující a funkční systémy sběru a recyklace, které v Česku dosahují vysoké účinnosti. Kritici rovněž varují před dalším zatížením výrobců a obchodu, aniž by opatření skutečně vedlo k vyššímu sběru odpadu – podobně jako v případě poplatků za plasty, které nepřinesly zásadní zlepšení recyklace. Návrh čekají složitá vyjednávání v členských státech i Evropském parlamentu, přičemž EU současně připravuje i další environmentální opatření, například proti potravinovému odpadu či v oblasti textilu.

Celý článek je dostupný zde

Jiné

Vyhláška o Portálu NÚKIB

Vyhláška č. 334/2025 Sb., účinná od 1. listopadu 2025, je prováděcím předpisem k zákonu o kybernetické bezpečnosti. Upravuje technické a organizační podmínky používání Portálu NÚKIB, přes který budou regulované subjekty povinně činit podání vůči úřadu. Současně stanovuje formát, obsahové náležitosti a strukturu jednotlivých formulářů.

Konkrétně jde o postupy při ohlašování regulovaných služeb, hlášení kybernetických bezpečnostních incidentů a podávání průběžných i závěrečných zpráv o jejich řešení. Vyhláška rovněž určuje způsob předávání údajů od poskytovatelů služeb registrace doménových jmen a stanovuje detaily úkonů podle § 45 odst. 2 zákona o kybernetické bezpečnosti.

Cílem nové právní úpravy je zajistit efektivní a bezpečný přenos informací mezi regulovanými organizacemi a NÚKIBem. Standardizace a automatizace mají přinést vyšší právní jistotu a zjednodušit postupy, přičemž vyhláška současně zachovává dostatečnou míru flexibility a technologické adaptability.

Článek je dostupný zde

Vyhláška je dostupná zde

Zákon o podpoře bydlení

Nový zákon o podpoře bydlení upravuje poskytování poradenství a podpůrných opatření v bydlení, příspěvky na tato opatření i na správu bytů, fungování informačního systému podpory bydlení a výkon státní správy v této oblasti. Jeho smyslem není komplexně vyřešit bytovou krizi, ale vytvořit systémovou podporu pro osoby v bytové nouzi nebo ohrožené její ztrátou. Zákon má přispět ke snížení bytové nouze, předcházení jejímu vzniku a zkrácení doby, po kterou se domácnosti v bytové nouzi nacházejí, čímž se mají snížit i celospolečenské náklady.

Důležitou součástí je zajištění rovného přístupu k podpoře bydlení a jasné vymezení rolí státních orgánů na různých úrovních – od národní až po obecní. Zákon zavádí také základní definice, například co znamená vyhovující bydlení nebo způsobilost bytu. Klíčový důraz se klade na preventivní nástroje, jako je poradenství v bydlení na obecních úřadech či asistence v bydlení, a na lepší využívání existujících forem podpory, například dávek na bydlení. Současně má motivovat obce i soukromé majitele k pronajímání bytů lidem ze zranitelných skupin.

S přijetím zákona o podpoře bydlení byl publikován také změnový zákon č. 176/2025 Sb., který nabývá účinnosti od 1. ledna 2026. Ten novelizuje řadu právních předpisů, aby byla podpora bydlení legislativně provázána s dalšími oblastmi. Změny se dotýkají například občanského soudního řádu, zákona o soudních poplatcích, zákona o daních z příjmů, předpisů o obcích, krajích a Praze, zákona o Státním fondu podpory investic, zákona o sociálních službách či pomoci v hmotné nouzi. Novela zasahuje i do občanského zákoníku, předpisů o správě bytů a investičních fondech.

Cely článek dostupný zde

Vyhláška č. 348/2025 Sb., Vyhláška o vydání pamětní zlaté 10 000 Kč mince k 1100. výročí začátku vlády knížete Václava

Dnem 23. září 2025 se k 1100. výročí začátku vlády knížete Václava vydává pamětní zlatá mince po 10000 Kč (dále jen „mince“).

Převod sociálních dávek pro zdravotně postižené z ÚP ČR na ČSSZ

Navrhovaná právní úprava sjednocuje výkon státní správy všech pojistných a nepojistných sociálních dávek, které jsou podmíněny DNZS a průkazem osoby se zdravotním postižením pod ČSSZ a její vnitřní organizační jednotky – územní správy sociálního zabezpečení a Institut

posuzování zdravotního stavu. Současně navrhovaná právní úprava zavádí opatření ke zrychlení a zefektivnění správního řízení včetně posuzování zdravotního stavu.

Péče o zahradu není péče o domácnost

Poškozený muž, který utrpěl újmu na zdraví při dopravní nehodě, se domáhal náhrady nákladů za práci svých synů při péči o zahradu. Tvrdil, že se jedná o náklady péče o domácnost ve smyslu občanského zákoníku. Obvodní soud mu částečně vyhověl, když uznal, že zahrada tvoří součást širší domácnosti. Městský soud však tento výklad odmítl a zdůraznil, že do pojmu domácnost spadají jen běžné úkony sebeobsluhy a každodenního chodu domácnosti, nikoli údržba zahrady, která má spíše charakter koníčku.

Nejvyšší soud potvrdil závěr městského soudu a odmítl dovolání stěžovatele. Uvedl, že pokud by se za náklady péče o domácnost považovala i péče o zahradu, došlo by ke stírání hranice mezi majetkovou a nemajetkovou újmou, což by mohlo vést k duplicitnímu odškodňování. Podle něj nelze údržbu zahrady považovat za účelně vynaložený náklad nutný k důstojnému životu, a proto nejde o nárok podle § 2960 občanského zákoníku. Ztráta možnosti věnovat se zahradě má být případně kompenzována jako ztížení společenského uplatnění podle § 2958 občanského zákoníku.

Stěžovatel se obrátil na Ústavní soud s tvrzením, že soudy posoudily věc příliš restriktivně a nebraly ohled na konkrétní poměry jeho domácnosti. Ústavní soud ale jeho stížnost zamítl. Uvedl, že Nejvyšší soud se s námitkami stěžovatele vypořádal ústavně konformně, rozhodnutí obecných soudů byla řádně odůvodněna a nepůsobí svévolně ani nepředvídatelně. Proto neshledal důvod k zásahu a uzavřel, že péče o zahradu není součástí péče o domácnost ve smyslu zákona.

Celý článek je dostupný zde

Nález ÚS je dostupný zde

Ústavní soud potvrdil registraci kandidátek Stačilo! a SPD

Ústavní soud jednomyslně odmítl ústavní stížnosti strany Volt Česko, která napadala registraci kandidátních listin hnutí Stačilo! a SPD kvůli tzv. nepřiznaným koalicím. Podle soudu je postup krajských úřadů i soudů v souladu se zákonem, protože volební zákon chápe koalici pouze formálně – za koalici se považuje jen subjekt, který se sám jako koalice označí. Ústavní soud zdůraznil, že zásahy do volební soutěže musí být zdrženlivé a že právní úprava zajišťuje rovnou soutěž, byť různé formy kandidatur přinášejí rozdílné výhody a nevýhody.

Soud také připomněl, že praxe tzv. nepřiznaných koalic je v české politice dlouhodobě přítomná a není protiústavní. Podobný závěr Ústavní soud vyslovil už v roce 1996 a Nejvyšší správní soud v roce 2017. Podle předsedy soudu Josefa Baxy bylo rozhodnutí vydáno s absolutní prioritou, aby voliči před říjnovými volbami měli právní jistotu a mohli se svobodně rozhodnout, komu dají svůj hlas. Rozhodnutí bude zveřejněno v plném znění na úřední desce soudu.

Celý článek je dostupný zde

Nový zákon o kybernetické bezpečnosti: hlavní dopady pro firmy

Od 1. listopadu 2025 vstoupí v účinnost zákon č. 264/2025 Sb., o kybernetické bezpečnosti, který představuje komplexní úpravu povinností pro poskytovatele regulovaných služeb. Týká se klíčových odvětví, jako je energetika, zdravotnictví, doprava, digitální infrastruktura, finance či veřejná správa, ale i výroby, vědy a výzkumu nebo obranného průmyslu. Firmy budou zařazeny do

vyššího či nižšího režimu povinností, přičemž vyšší režim dopadá zejména na velké a strategicky významné podniky.

Zákon přináší nové povinnosti – registraci služeb u NÚKIB, zavádění bezpečnostních opatření, povinné hlášení kybernetických incidentů, spolupráci s Národním CERT a povinnost prověřovat dodavatelský řetězec. Strategicky významné služby musí být schopny zajistit provoz z území ČR i v krizových situacích. Klíčovým orgánem zůstává NÚKIB, který má rozsáhlé pravomoci v prevenci, dohledu i při vyhlášení stavu kybernetického nebezpečí.

Porušení zákona může znamenat pokuty až 250 milionů korun nebo 2 % celosvětového obratu, v závažných případech i zákaz výkonu funkce člena statutárního orgánu. Firmy by proto měly co nejdříve vyhodnotit, zda spadají do regulace, a zahájit přípravy na implementaci nových povinností. Podrobnosti přinese prováděcí legislativa a vyhlášky NÚKIB, které blíže vymezí rozsah regulovaných služeb i požadovaných opatření.

Celý článek je dostupný zde

Návrh zákona o umělé inteligenci: minimalistická implementace AI aktu

Ministerstvo průmyslu a obchodu představilo návrh zákona k implementaci evropského AI aktu, který má zajistit bezpečné využívání umělé inteligence při současné podpoře inovačního prostředí. Návrh čítá deset stran a přejímá pouze nezbytné povinnosti vyplývající z evropské úpravy, aby se předešlo nadbytečné administrativní zátěži. Cílem je umožnit firmám naplno využít potenciál AI v průmyslu, zdravotnictví, dopravě či veřejné správě, a současně chránit občany před bezpečnostními riziky či neetickým užíváním. Do přípravy se zapojila i Česká asociace umělé inteligence, která ocenila transparentní postup ministerstva a důraz na praktické potřeby průmyslu.

Návrh stanoví povinnosti zejména pro vývojáře a provozovatele systémů s významným dopadem na lidský život a zdůrazňuje transparentnost a vysvětlitelnost algoritmů. Zohledňuje také podporu malých a středních podniků prostřednictvím regulatorních sandboxů, nižších sankcí či možnosti napomenutí při méně závažném porušení. Dozor nad dodržováním předpisů má být rozdělen mezi Český telekomunikační úřad (hlavní kontaktní místo), Českou národní banku, Úřad pro ochranu osobních údajů a Úřad pro technickou normalizaci. Vstup zákona v platnost se očekává v roce 2026.

Celý článek je dostupný zde

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, 6 As 186/2023-104, 19. 9. 2025

Nejvyšší správní soud se zabýval kasační stížností environmentálních spolků a jednotlivců ve věci umístění stavby pozemní komunikace a navazujících územně plánovacích aktů. Rozhodnutí přineslo několik důležitých závěrů:

1. **Environmentální spolky (§ 3 písm. i) bod 2 zákona č. 100/2001 Sb.)** – jejich legitimace v navazujících řízeních je omezena na námitky porušení právních norem chránících životní prostředí. Zároveň však mohou uplatňovat i porušení práv ve vztahu k jejich členům, pokud to souvisí s předmětem činnosti spolku.

2. **Účastníci územního řízení (§ 85 odst. 2 písm. b) stavebního zákona)** – jejich legitimace v následném soudním řízení není omezena pouze na ochranu věcných práv k nemovitostem, ale zahrnuje i všechna jejich veřejná subjektivní práva dotčená rozhodnutím. Například osoba, která bude pravděpodobně stavbu užívat, může namítat i porušení předpisů k ochraně bezpečnosti silničního provozu.

3. **Hodnocení hlukových limitů (§ 30 odst. 2 zákona o ochraně veřejného zdraví)** – soud zdůraznil, že hygienické limity je nutno posuzovat souhrnně, tedy z celkového působení všech zdrojů stejného druhu (např. všech silnic v okolí), nikoliv odděleně po jednotlivých zdrojích.

NSS proto zrušil část rozsudku krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Dostupné na: 6 As 186/2023-104 (www.nssoud.cz) - Beck-online

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, 22 As 44/2025-25, 12. 9. 2025

„Pozastavení výkonu advokacie podle § 9 odst. 2 písm. a) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii je zásahem do práva advokáta na podnikání. Takové rozhodnutí musí splňovat podmínky přípustnosti zásahu do tohoto základního práva, včetně proporcionality.“

ČAK pozastavila advokátovi výkon advokacie podle § 9 odst. 2 písm. a) zákona o advokacii kvůli zahájenému trestnímu stíhání pro úplatek. Městský soud žalobu zamítl. NSS jeho rozsudek zrušil a věc vrátil.

Klíčové závěry NSS:

- Pozastavení výkonu advokacie **zasahuje do práva na podnikání** (čl. 26 Listiny). Správní orgán i soud **musí posoudit proporcionalitu** zásahu.
- ČAK **nepřezkoumává důvodnost** zahájení trestního stíhání; vychází z usnesení o zahájení a hodnotí **jen to**, zda popsané skutečnosti **ohrožují důvěru** v řádný výkon advokacie konkrétním advokátem.
- Ustanovení „Komora může“ znamená **správní uvážení** – ani při splnění podmínek nejde o automatické pozastavení.
- Námitka zásahu do **práva na majetek** neobstála (nejde o existující majetek, ale o budoucí příjmy).

Dostupné na: 22 As 44/2025-25 (www.nssoud.cz) - Beck-online

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, 1 Afs 237/2024-58, 11. 9. 2025

„Nařizuje-li správce daně v rámci vyřizování žádosti o vymáhání finanční pohledávky z jiného státu daňovou exekuci, musí výrok exekučního příkazu obsahovat odkaz na jednotný doklad o vymahatelnosti finanční pohledávky, který je součástí takové žádosti.“

Slovensko požádalo ČR o mezinárodní vymáhání daňových nedoplatků u společnosti Detrans. Pražský FÚ vydal exekuční příkaz prodejem movitých věcí. Firma napadla příkaz i rozhodnutí o námitce. Kasační stížnost zamítnuta. Rozsudek Městského soudu v Praze potvrzen.

Klíčové body:

- **Exekuční titul:** V režimu zákona č. 471/2011 Sb. je **jediným titulem** pro vymáhání v ČR **jednotný doklad o vymahatelnosti** (UIE) z dožadujícího státu.
  – Exekuční příkaz má z UIE **přímo vycházet** a je vhodné jej **uvést i ve výroku**.
  – V této věci příkaz odkazoval na **výkaz nedoplatků**, který **konkrétní UIE identifikoval**; nejde o vadu zakládající nezákonnost.

- **Nelze přezkoumávat zahraniční titul:** Český správce daně **neposuzuje správnost** údajů v UIE ani původních rozhodnutí; námitky patří do **dožadujícího státu**.

- **Splatnost a úroky:**
  – **Splatnost** se v ČR řídí § 17 odst. 4 zákona č. 471/2011 Sb. – dnem **obdržení žádosti**.
  – **Úroky z prodlení po obdržení žádosti** se počítají **podle českého práva** (§ 22 téhož zákona; čl. 13 odst. 3 směrnice 2010/24/EU).

- **Námitka vs. žaloba:** I po novele DŘ nelze námitku proti exekučnímu příkazu považovat za **řádný opravný prostředek**, který je nutné vyčerpat před žalobou (NSS 8 Afs 59/2023). Soud nicméně věc posoudil tak, že žalobkyně **nebyla zkrácena**.

- **Pověření FÚ:** Pověření vyřídit žádost podle § 9 zákona č. 471/2011 Sb. **plynulo přímo z předaných žádostí** (GFŘ → FÚ pro HMP).

- **Litispendence: Není dána** – exekuce běžely na základě **odlišných UIE** (různé pohledávky/období). Starší exekuce byla navíc **zastavena** po zpětvzetí žádosti SR.

- **Vyrozumění o nedoplatku (§ 153/3 DŘ):** Jde o **diskreci**; v kontextu mezinárodní žádosti nebylo vyrozumění účelné.

Dostupné na: 1 Afs 237/2024-58 (www.nssoud.cz) - Beck-online

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, 1 Afs 204/2024-56, 4. 9. 2025

„Lhůta podle § 34 odst. 1 daňového řádu se staví již dnem vydání rozhodnutí, kterým správce daně vyzývá osobu zúčastněnou na správě daní k součinnosti, nikoli dnem následujícím."

Nejvyšší správní soud se v rozsudku ze dne 4. 9. 2025 (smart program s.r.o. vs. Odvolací finanční ředitelství) zabýval otázkou počítání třicetidenní lhůty pro rozhodnutí o odvolání proti zajišťovacím příkazům podle § 168 odst. 1 daňového řádu. Klíčovým závěrem je, že tato lhůta se staví již dnem vydání výzvy k součinnosti podle § 34 odst. 1 daňového řádu, tedy tzv. pravidlem D+0. Naopak při určování konce stavění lhůty, které nastává po poskytnutí součinnosti daňovým subjektem, se uplatní pětidenní úsek a obecná pravidla pro počítání lhůt podle § 33 daňového řádu, tedy pravidlo D+1.

Soud odmítl argumentaci stěžovatelky, že by se měla použít jednotná metodika „D+1/D+1“ a že jiný výklad nepřípustně zvýhodňuje správce daně. Podle NSS nejde o dva rovnocenné výklady a zásada in dubio pro mitius se proto neuplatní. V projednávaném případě podala žalobkyně odvolání 25. 4. 2022, správce daně vydal výzvu k doplnění 27. 4., čímž se běh lhůty zastavil po jednom dni. Po doplnění podání 24. 5. se lhůta znovu rozběhla 1. 6. a skončila 29. 6. 2022, kdy žalovaný také rozhodl. Rozhodnutí bylo tedy vydáno včas a zajišťovací příkazy neztratily účinnost.

Rozsudek má praktický dopad zejména pro daňové subjekty, které se nemohou spoléhat na výklad stavění až od následujícího dne. Pro správní praxi tak platí, že třicetidenní lhůta u odvolání proti zajišťovacím příkazům se staví již dnem vydání výzvy k součinnosti a znovu běží až po pěti pracovních dnech od poskytnutí součinnosti.

Dostupné na: 1 Afs 204/2024-56 (www.nssoud.cz) - Beck-online

Zpracoval Backoffice team

Září 2025